

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

Cyngor ar y Brechiad Tetanus (Revaxis)

Beth yw tetanws?

Mae tetanws yn afiechyd poenus sy'n effeithio ar y nerfau ac sy'n achosi anystwythder yn y cyhyrau, a all achosi problemau anadlu. Achosir yr afiechyd pan fydd bacteria Tetanws, a geir yn y pridd ac yng ngharthion anifeiliaid megis ceffylau a gwartheg, yn mynd i'r corff a thrwy doriadau yn y croen neu friwiau llosgi, brathiadau anifeiliaid, anafiadau i'r llygaid, tyllau addurniadol, tatws a chwistrellu cyffuriau heintus i'r corff. Mae'n effeithio ar y system nerfol a gall ladd. Gall bacteria Tetanws oroesi am amser hir y tu allan i'r corff ac wedi iddynt fynd i'r corff, gallant luosogi'n gyflym a gollwng tocsin sy'n effeithio ar y nerfau ac achosi symptomau megis anystwythder y cyhyrau a pheri iddynt wingo. Ni all tetanws drosglwyddo o berson i berson.

Pryd, sut a pham rhoddir y brechiad?

Rydym yn rhoi Revaxis, brechiad sy'n helpu i hybu amddiffyniad yn erbyn 3 afiechyd gwahanol: Tetanws, Diphtheria a Polio i gleifion â thoriad yn ei groen neu friw llosgi y gallai tetanws ei heintio neu i rywun nad yw wedi cael ei gwrs llawn o bigiadau atgyfnerthu. Fel arfer rhoddir y pigiad yn rhan uchaf y fraich. Mae'n atgyfnerthu'r amddiffyniad a gawsoch yn erbyn tetanws, diphtheria a polio pan oeddech yn blentyn.

Mae cwrs llawn y brechiad yn gofyn am bum pigiad, a roddir fel arfer yn ôl yr amserlen ganlynol:

- Rhoddir y tri phigiad cyntaf i bob babi a anwyd ar ôl 1 Awst 2017 fel rhan o'r [Brechiad 6 mewn 1](#) yn 8, 12 a 16 wythnos oed.
- Rhoddir pigiad atgyfnerthu fel rhan o'r pigiad atgyfnerthu [4 mewn 1](#) cyn yr ysgol yn dair blwydd a phedwar mis oed.
- Rhoddir pigiad atgyfnerthu olaf [fel rhan o'r pigiad atgyfnerthu 3 mewn 1 yn y glasoed](#), yn 14 blwydd oed.

Dylai'r cwrs o bum pigiad roi amddiffyniad hirdymor yn erbyn tetanws.

Mae'n bosibl hefyd eich bod wedi cael moddion gwrthfotig ar bresgripsiwn i'w cymryd a/neu wedi cael immiwnoglobulin tetanws, sy'n feddyginiaeth yn cynnwys gwrthgyrff sy'n lladd bacteria tetanws. Mae'n rhoi amddiffyniad yn syth yn erbyn tetanws, ond yn y tymor byr yn unig.

A oes unrhyw sgil effeithiau?

Pan ddigwydd sgil effeithiau, fel arfer bydd hyn o fewn 48 awr wedi cael y brechiad. Os oes gennych unrhyw bryderon, cysylltwch â naill ai eich Meddyg Teulu neu'r Adran Frys.

Sgil effeithiau cyffredin yn lle rhoddwyd y pigiad:	Sgil effeithiau eraill posibl:
Poen, chwydd a chochni ac weithiau lwmp bach heb boen, sydd fel arfer yn diflannu mewn ambell wythnos.	Y dwymyn, confylsiynau, y bendro, ymateb alergaidd, chwarennau'n chwyddo.

Beth dylwn ei wneud os ydw i'n teimlo'n wael ar ôl y brechiad?

Cymryd Paracetamol – dilynwch y cyfarwyddiadau ar y paced/potel. Os oes angen, dylech gymryd ail ddogn bedair i chwe awr yn hwyrach. Os oes arnoch wres wedi'r ail ddogn, siaradwch â'ch Meddyg Teulu.

Er ei fod yn hynod brin, gall tetanws fod yn ddifrifol iawn. Mae'n bwysig iawn eich bod yn dychwelyd i'r adran yn syth os ydych yn profi unrhyw rai o'r symptomau canlynol:

<ul style="list-style-type: none">• Poen ac anystwythder o amgylch y clwyf;• Anystwythder yn y genau;• Gwingo yn y cyhyrau;	<ul style="list-style-type: none">• Anhawster wrth lyncu;• Anhawster wrth anadlu;• Y dwymyn a chwysu.
---	---

Oes angen i mi roi gwybod i'm Meddyg Teulu fy mod wedi cael y brechiad?

Oes, ewch â'r llythyr a gawsoch i'ch Meddyg Teulu cyn gynted â phosibl.

Gall ddiweddarau eich cofnodion brechiadau a chwblhau eich cwrs brechu os oes angen. Os nad ydych wedi cofrestru â Meddyg Teulu, mae'n bwysig gwneud hynny nawr a chwblhau eich amserlen frechu lawn.

Os oes gennych unrhyw bryderon ynglŷn â'ch anaf, cysylltwch â'r Adran Achosion Brys / Uned Mân Anafiadau perthnasol:

Ysbyty Brenhinol Gwent: 01633 234056

Ysbyty Nevill Hall: 01873 732073

**Adran Mân Anafiadau Ysbyty Ystrad Fawr:
01443 802353 neu 802349**

**Uned Mân Anafiadau Ysbyty Aneurin Bevan (YAB):
01495 363318**

Cyfeiriadaeth:

<https://www.nhs.uk/conditions/tetanus/>

**“Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English”.**